

Hemställan om möjlighet att besluta om registerkontroll

Säkerhetspolisen hemställer härmed om tillägg i 5 kap. 12 § andra stycket säkerhetsskyddsförordningen (2021:955) angående när Säkerhetspolisen har rätt att besluta om registerkontroll utan föregående placering i säkerhetsklass, se bilaga.

I tillägg till vad som framgår av bilagan önskar Säkerhetspolisen framhålla att såväl nu aktuellt förslag som registerkontrollsystemet i allmänhet bör vara föremål för fortsatta överväganden. Det bör analyseras hur systematiken och tydligheten i säkerhetsskyddslagen upprätthålls och hålls åtskild från Säkerhetspolisens personskyddsuppdrag. Det bör också övervägas om det i vissa fall finns behov av ett mer robust system, med en prövning liknande den säkerhetsprövning som ska göras enligt huvudregeln i säkerhetsskyddslagen. I det sammanhanget bör övervägas om även andra personer i ett bolag som anlitas för viss tjänst än de enskilda som kommer att utföra tjänsten bör kunna kontrolleras. Det bör även analyseras om ytterligare funktioner i den centrala statsledningen bör omfattas av regleringen. Slutligen bör det övervägas om registerkontrollen i detta fall såväl som registerkontrollsystemet mer allmänt, bör omfatta kontroll mot fler register än vad säkerhetsskyddslagen ger stöd för i dag. Det kan även finnas andra frågor som bör tas upp i ett sådant sammanhang.

Denna skrivelse med bilaga har beslutats av säkerhetspolischefen Charlotte von Essen. Verksjuristen Robert Scherman har varit föredragande.

Charlotte von Essen

Robert Scherman

Ändrad möjlighet att besluta om registerkontroll

Säkerhetspolisen hemställer härmed om ett tillägg i 5 kap. 12 § andra stycket säkerhetsskyddsförordningen (2021:955).

1. Nuvarande reglering

Säkerhetsskyddslagen och registerkontroller med anledning av placering i säkerhetsklass

Säkerhetspolisens uppdrag att utföra registerkontroller regleras i säkerhetsskyddslagen (2018:585). Av 1 kap. 1 § första stycket samma lag framgår att lagen gäller för den som till någon del bedriver säkerhetskänslig verksamhet (hädanefter ”verksamhetsutövare”).

Registerkontroller utgör en del av säkerhetsskyddsåtgärden personalsäkerhet. Personalsäkerhetsåtgärder syftar till att förebygga att personer som inte är pålitliga från säkerhetssynpunkt medverkar i en verksamhet där de kan få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter, eller i en verksamhet som av någon annan anledning är säkerhetskänslig.

Enligt säkerhetsskyddslagen kan registerkontroller göras inte endast i förhållande till anställda hos en verksamhetsutövare, utan även av andra personer som på ett eller annat sätt avses medverka i eller få tillgång till den säkerhetskänsliga verksamheten, såsom t.ex. praktikanter och tjänsteleverantörer med vilka verksamhetsutövaren har ingått ett affärsavtal (avtal om köp av tjänst). I vilken utsträckning en viss leverantörs anställda i olika funktioner ska placeras i säkerhetsklass och med anledning därav registerkontrolleras beslutas i korthet av den myndighet regeringen pekat ut i 5 kap. 5–10 §§ säkerhetsskyddsförordningen. Åtgärderna regleras därefter i ett säkerhetsskyddsavtal mellan verksamhetsutövaren och leverantören i fråga.

Datum

2022-02-25

Diarienummer

2022-1338-2.1

Vilka uppgifter om en enskild person som får inhämtas vid en registerkontroll, och från vilka register sådant inhämtande får ske, är reglerat i 3 kap. 13–14 §§ säkerhetsskyddslagen. Av dessa bestämmelser framgår att uppgifter får hämtas från i första hand de uppgiftssamlingar som omfattas av följande lagstiftning:

- lagen (1998:620) om belastningsregister,
- lagen (1998:621) om misstankeregister,
- lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter (säpodatalagen) och
- lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område (brottsdatalagen).

För personer med funktioner placerade i de högre säkerhetsklasserna (1 och 2) får uppgifter ur andra uppgiftssamlingar inhämtas i samband med den särskilda personutredning som ska göras enligt 3 kap. 17 § säkerhetsskyddslagen. Detta inkluderar exempelvis uppgifter i Kronofogdemyndighetens register.

För sådan medverkan som placerats i den lägre säkerhetsklassen (3), liksom för registerkontroll utan föregående placering i säkerhetsklass, finns en inskränkning i lagen som medför att Säkerhetspolisen inte får hämta alla slags uppgifter som omfattas av brottsdatalagen, utan endast sådana uppgifter som redan behandlas hos Säkerhetspolisen.

Registerkontroll är en integritetskränkande åtgärd som endast får vidtas gentemot en enskild person med stöd i lag. Därtill krävs, enligt 3 kap. 18 § säkerhetsskyddslagen, att den som ska kontrolleras först ska ha lämnat sitt samtycke.

Uppgifter som framkommer vid en registerkontroll får inte lämnas ut till ansvarig arbetsgivare eller annan som beslutar i säkerhetsprövningsfrågan utan föregående beslut av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, se 3 kap. 19 § säkerhetsskyddslagen. Därtill krävs som huvudregel, enligt 3 kap. 20 § säkerhetsskyddslagen, att den som uppgiften gäller ska ges möjlighet att yttra sig innan uppgiften lämnas ut.

När en person är registrerad för registerkontroll fortlöper kontrollen så länge personen medverkar i den säkerhetskänsliga verksamheten. På så sätt möjliggörs så kallade ”spontanutfall”, det vill säga att träffar i kontrollerade register automatiskt rapporteras i Säkerhetspolisens system. Spontanutfall kan således ske så snart något av de kontrollerade registren tillförts ny relevant information om personen i fråga.

När en anställning eller annan medverkan som föranlett placering i säkerhetsklass upphör ska verksamhetsutövaren skyndsamt informera den

Datum

2022-02-25

Diarienummer

2022-1338-2.1

myndighet som beslutat om placering i säkerhetsklass, vilken i sin tur ska anmäla till Säkerhetspolisen att registerkontrollen ska avslutas, se 5 kap. 20 § säkerhetsskyddsförordningen.

Registerkontroller utan föregående placering i säkerhetsklass

I 3 kap. 15 § säkerhetsskyddslagen anges att registerkontroller får göras utan föregående placering i säkerhetsklass, om det finns särskilda skäl. Denna bestämmelse kan användas i förhållande till personer som på ett eller annat sätt kommer att medverka i eller få tillgång till säkerhetskänslig verksamhet utan att det för den skull finns något kontraktuellt förhållande mellan ansvarig verksamhetsutövare och denna person, dess arbetsgivare eller liknande. I övrigt gäller i korthet samma regler som för registerkontroller i allmänhet, inklusive att den som ska kontrolleras först lämnat sitt samtycke. Enligt 3 kap. 15 § första stycket säkerhetsskyddslagen får registerkontrollen motsvara den som görs i förhållande till den lägre säkerhetsklassen (säkerhetsklass 3).

Av 5 kap. 12 § andra stycket säkerhetsskyddsförordningen framgår att Säkerhetspolisen vid större evenemang, statsbesök eller andra liknande händelser – där en person vars personskydd Säkerhetspolisen ansvarar för (hädanefter ”skyddsperson”) ska närvara – i vissa fall har rätt att besluta om registerkontroll av personer som avses närvara. De skyddspersoner som Säkerhetspolisen ansvarar för omfattar bland annat den centrala statsledningen, se 3 § polislagen (1984:387) och 4 § förordningen (2014:1103) med instruktion för Säkerhetspolisen.

Inför större evenemang där en eller flera personer ur den centrala statsledningen kommer att delta har Säkerhetspolisen alltså rätt att efterfråga personuppgifter på arrangörens anställda och andra som avses delta jämte samtycken från dessa personer att bli registerkontrollerade. Så sker regelbundet. Detta betyder dock inte att arrangören av evenemanget anses bedriva säkerhetskänslig verksamhet. I stället torde det snarast vara själva närheten till en skyddsperson som motiverar registerkontroll. Den löpande registerkontrollen av arrangörens anställda och andra deltagare vid evenemanget avslutas så snart behovet av registerkontroll upphört, vilket i typfallet är i samband med att evenemanget är slut.

Datum

2022-02-25

Diarienummer

2022-1338-2.1

2. Behov av tillägg i säkerhetsskyddsförordningen

I syfte att på ett kontrollerat och rättssäkert sätt upprätthålla skyddet för i första hand statsministerns privata bostäder menar Säkerhetspolisen att det finns behov av att Säkerhetspolisen ges möjlighet att besluta om registerkontroll utan föregående placering i säkerhetsklass vid fler tillfällen än vad som anges i 5 kap 12 § säkerhetsskyddsförordningen.

Utgångspunkten är att statsministern under sin ämbetsperiod stadigvarande bor i de för ämbetet inrättade bostäderna. När det gäller dessa bostäder finns sedan tidigare en ändamålsenlig reglering som bland annat säkerställer skyddet av bostäderna och att säkerhetsprovning inklusive registerkontroll genomförs av uppdragstagare med flera som ges tillgång till dessa. Denna reglering gäller dock inte andra bostäder som statsministern kan komma att nyttja under sin ämbetsperiod. Regleringen gäller inte heller i förhållande till övriga skyddspersoner för vilka Säkerhetspolisen ansvarar som innehar särskilt skyddsvärda funktioner. Andra åtgärder utifrån gällande lagstiftning får därför vid behov vidtas för att säkerställa skyddet.

Mot denna bakgrund anser Säkerhetspolisen att det finns skäl att klargöra förutsättningarna för att genomföra registerkontroll utan föregående placering i säkerhetsklass när någon i sin tjänsteutövning ges självständig tillgång till en bostad, inklusive trädgård och liknande, som tillhör eller av annan anledning regelbundet nyttjas av statsministern eller annan person med särskilt skyddsvärd funktion. Detta möjliggör löpande kontroll av uppdragstagaren under hela den tid som uppdraget pågår samtidigt som behovet av att vidta andra resurskrävande åtgärder, såsom bevakning, minskar. På samma sätt som gäller vid större evenemang med mera bör Säkerhetspolisen ges rätten att besluta om registerkontroll och att ta emot utfallet från kontrollen.

Kretsen av skyddspersoner i förhållande till vilka möjligheten ges bör omfatta alla vars personskydd Säkerhetspolisen ansvarar för, förutsatt att de kan sägas inneha en särskilt skyddsvärd funktion. Därmed skulle t.ex. stats- och utrikesministrarna samt ordförande för riksdagsparti kunna omfattas. Gruppen av personer som kan sägas inneha särskilt skyddsvärda funktioner är dock relativt liten. Inte alla statsråd eller ledare för riksdagspartier innehar sådana funktioner. En bedömning av funktionens skyddsbehov och huruvida åtgärden är proportionerlig behöver göras i varje enskilt fall.

Det förslag som nu lämnas bedöms som proportionerligt och godtagbart ur ett integritetsperspektiv samt rymmas i bemyndigandet i säkerhetsskyddslagen. Förslaget bör därför kunna genomföras genom ett tillägg i säkerhetsskyddsförordningen.

3. Förslag

Säkerhetspolisen hemställer om följande tillägg i säkerhetsskydds-förordningen.

5 kap.

12 §

En registerkontroll av den som ska delta i säkerhetskänslig verksamhet får göras utan placering i säkerhetsklass om det finns särskilda skäl.

Regeringen beslutar om en sådan registerkontroll. Vid större evenemang, statsbesök eller andra liknande händelser med närvaro av någon vars personskydd Säkerhetspolisen ansvarar för, får beslut om registerkontroll i stället fattas av Säkerhetspolisen.

Regeringen beslutar om en sådan registerkontroll. Vid större evenemang, statsbesök eller andra liknande händelser med närvaro av någon vars personskydd Säkerhetspolisen ansvarar för, får beslut om registerkontroll i stället fattas av Säkerhetspolisen. *I förhållande till någon vars personskydd Säkerhetspolisen ansvarar för och som innebar en särskilt skyddsvärd funktion, får Säkerhetspolisen fatta beslut om registerkontroll även av den som återkommande i sin tjänstutövning kan antas få självständigt tillträde till skydds-personens bostad eller liknande.*

4. Konsekvenser av förslaget

Konsekvenser för enskilda

Säkerhetspolisen bedömer att förslaget inte medför några ekonomiska kostnader för enskilda fysiska eller juridiska personer.

De inskränkningar i den personliga integriteten som kan följa av att Säkerhetspolisen ges rätt att besluta om registerkontroll i nu aktuella fall, vilka i praktiken kommer att omfatta enbart ett fåtal personer, står i proportion till skyddsintresset.

Mot bakgrund av de krav på skydd för den personliga integriteten som ställs upp i säkerhetsskyddslagen, inklusive krav på samtycke, tillsammans med den kontroll över Säkerhetspolisens registerkontroller och utfallshantering som utövas av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, är det föreslagna förfarandet godtagbart i ett demokratiskt samhälle.

Datum

2022-02-25

Diarienummer

2022-1338-2.1

Ekonomiska konsekvenser för Säkerhetspolisen

Förslaget innebär justeringar i person- och säkerhetsskyddsarbetet i förhållande till den centrala statsledningen med flera. Förslaget bedöms leda till en mindre ökning av antalet registerkontroller som utförs av Säkerhetspolisen. Den ändrade arbetsbelastningen bedöms ligga inom ramen för redan beslutade anslag.

Övrigt

Förslaget medför inte några konsekvenser för jämställdheten eller miljön.
